

СТАНДАРТНИЙ АУДИТОРСЬКИЙ ФАЙЛ (SAF-T) ЯК ОСНОВА Е-АУДИТУ

Організацією економічного співробітництва та розвитку було розроблено стандартний податковий аудиторський файл (Standard Audit File for Tax або SAF-T), що містить достовірні облікові дані, експортовані з вихідної системи бухгалтерського обліку. SAF-T легкий для читання завдяки стандартизації та компонуванню, а також надає можливість розширення його структури відповідно до потреб. Головною перевагою стандартного податкового аудиторського файлу є можливість використання даних, які він містить для проведення е-аудиту за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Зазначене спрощення процесу ідентифікації (виявлення) основних порушень податкового законодавства привело до все частішого запровадження європейськими країнами SAF-T як засобу подання облікової інформації в електронному вигляді. Проте специфіка кожної окремої держави унеможливує просте запозичення стандартного податкового аудиторського файлу, а потребує врахування особливостей вітчизняної податкової системи та практики адміністрування, що актуалізує необхідність аналізу світової практики використання податкових аудиторських файлів з метою вибору найбільш оптимального шляху його впровадження.

Оттавські рамкові умови з оподаткування електронної комерції від 1998 року декларують необхідність використання податковими органами сучасних технологій та розробок для вдосконалення роботи з адміністрування податків і платежів, шляхом формування повної, достовірної та надійної інформації про господарську діяльність платників податків, а також створення міжнародно-сумісних інформаційних вимог до формату даних [1]. Цей документ став основою до впровадження електронного аудиту в діяльність фіскальних органів різних країн світу, який на сьогодні є невід'ємною складовою проведення податкових перевірок щодо дотримання суб'єктами господарювання – платниками податків податкового законодавства.

Розроблення ОЕСР стандартного податкового аудиторського файлу (SAF-T), який являє собою електронний файл стандартизованого формату та структури, що містить в собі достовірні та легкі для читання дані бухгалтерського обліку, отримані з вихідної системи обліку, стала першим кроком на шляху перетворення Оттавських рамкових умов з оподаткування на практичні адміністративні заходи [2].

Отже, SAF-T – це стандартний формат надання платниками податків бухгалтерської та фінансової інформації в електронному вигляді до

фіскальних органів, що містить експортовані з вихідної системи обліку достовірні дані про наявність та стан активів, власного капіталу та зобов'язань, а також щодо змін у фінансово-господарському стані платника за певний період.

Основною метою розробки SAF-T є збір даних, які розміщені в інформаційній системі, яку використовує платник податків, для ведення бухгалтерського обліку (головна книга, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, основні засоби, запаси тощо) у форматі, який легкий у використанні та призначений для здійснення електронної податкової перевірки із застосуванням спеціалізованого програмного забезпечення аудиту. Даний формат підходить для всіх видів податків, і включає як прямі, так і непрямі податки.

Структура і зміст інформації в SAF-T файлі дозволяє фіскальному органу отримати інформацію, необхідну для ефективного проведення податкової перевірки, виконати аналітичні процедури в повному об'ємі та мінімізувати додаткові запити документів. Елементи SAF-T згруповано як «обов'язкові» (mandatory) та «факультативні» (optional), що відповідає вимогам міжнародної специфікації ОЕСР.

Таким чином, SAF-T являється спеціально розробленим форматом в якому платники податків зобов'язані надавати фіскальним органам дані для проведення аудиту, а тому повинен бути невід'ємною складовою інформаційної системи, яку використовує для ведення бухгалтерського обліку суб'єкт господарювання.

Першу версію SAF-T було опубліковано Комітетом з фіскальних питань ОЕСР у травні 2005 року. Вона ґрунтується на записах журналів бухгалтерського обліку, містить дані про клієнтів і постачальників, деталі рахунків-фактур та платежів [3]. SAF-T 1.0 складалася з чотирьох розділів: «Заголовок», «Основні файли», «Журнал бухгалтерських записів» та «Первинні документи». Розділ «Заголовок» розкриває інформацію про підприємство, від імені якого створено податковий аудиторський файл, його контактних осіб, юридичну адресу та реєстраційні дані. У даному розділі вказується рік та звітний період, за який складено податковий аудиторський файл. Також в «Заголовку» наводиться інформація про програмне забезпечення, яке згенерувало податковий аудиторський файл, його версію та розробника.

Розділ «Основні файли» містить у своїй структурі чотири підрозділи, а саме: «Сальдова відомість» – наводиться інформація про всі рахунки бухгалтерського обліку, що використовуються підприємством, а також про залишки коштів на цих рахунках на початок і кінець звітного періоду; «Постачальники» – розкриваються дані постачальників підприємства (назва, адреса, контактні дані, реєстраційні дані тощо); «Клієнти» – про клієнтів підприємства (назва, адреса, контактні дані, реєстраційні дані тощо); «Податкова таблиця» дає можливість обрати вид податку та переглянути всі

деталі пов'язані з його нарахуванням та стягненням. Третій розділ SAF-T «Журнал бухгалтерських записів» містить деталі всіх господарських операцій підприємства за відповідний період. «Первинні документи» – розділ, у якому відображаються первинні документи бухгалтерського обліку в розрізі відповідних підрозділів: «Рахунки-фактури продажів», «Рахунки-фактури закупівель» та «Платежі».

Але все ж таки на вимогу країн-членів ОЕСР у квітні 2010 році було затверджено оновлену версію (2.0) даних рекомендацій, в яких було розширено структуру SAF-T та покращено вихідну специфікацію. Так у версії 2.0 до складу розділу «Основні файли» додано 8 підрозділів: «Таксономія», «Таблиця одиниць вимірювання», «Аналітична таблиця», «Довідник операцій», «Продукти», «Запаси», «Власники» та «Активи», розширено також розділ «Первинні документи» інформацією про рух товарів та операції з активами [1].

Із наведеного вище, можна зробити висновок, що основними вимогами до формату SAF-T є:

1. *Легкий для читання.* SAF-T повинен бути створений у форматі, що є непатентованим і широко використовується в усьому світі. Перевіряючому потрібен аудиторський файл, з яким легко працювати, і який не потребує додаткових затрат ресурсів або часу на його розшифрування чи перекодування.

2. *Можливість надання даних за запитом фіскального органу.* Платник податків повинен мати можливість надавати за запитом аудиторський файл до фіскального органу не тільки за поточний рік, але і за будь-який проміжок часу.

3. *Змістовність даних.* Для того, щоб SAF-T був корисним і надійним джерелом податкового аудиту він повинен містити повну та достовірну інформацію про господарську діяльність платника податків.

Список використаних джерел:

1. Implementation of the Ottawa Taxation Framework Conditions the 2003 reports. OECD. Ottawa. 2003. 38 p. URL: <http://www.oecd.org/tax/administration/20499630.pdf>

2. Guidance for the Standard Audit File - Payroll, Version 1.0: Appendix B: SAF-P Schema version 1.00. Centre For Tax Policy And Administration. 15 p.

3. Guidance for the Standard Audit File – Tax Version 2.0. Forum On Tax Administration. OECD. April 2010. 16 p. URL: <http://www.oecd.org/tax/administration/45045602.pdf>